

NIEGODNOŚĆ (57) *sb f*

Zawsze w pisowni łącznej.

o oraz oba o jasne (w tym w e 1 r. błędne znakowanie).

sg N niegodność (5). ◇ G niegodności (12). ◇ A niegodność (24). ◇ I niegodnością (2). ◇ L niegodności (1). ◇ pl G niegodności (3). ◇ [D niegodności(á)m.] ◇ A niegodności (1). ◇ sg a. pl G niegodności (9).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde brak.

1. Niezasługiwanie na coś (6) : *Moglibyśmy do wyfokich y okazálych cnot przyść y my/ tą świętością ráutowáni. A iefli fię niegodnością wymawiamy/ dobrze odpowiedział ná to S. Cyryllus LatHar 253.*

niegodność czego (1): wtora [jest spowiedź] uyznacz nyegodnołzcz a nyewdzyącznołzcz dobrodzyeyftwa bozego PatKaz III 138.

niegodność ku czemu (2): Itych łłow niemogę ganicz Ktoremifz kazał wyftawicz. Niegodnołzcz człeka nedzneko [!] Ku przyecziu Pana łwego. RejKup m6v, Ddv.

niegodność czyja [w tym: „swoja” (3), G sb (1)] (4): RejKup m6v, Ddv; gdy mu obiecował Pan wftąpić do domu iego/ á vzdrowić łługę iego/ tedy wyznawał niegodność łwoię/ mowiąc: Izem ia thego nie godzien moy miły Pánie/ ábyś ty włzedł pod przykrycie domu moiego. RejPos 46v, 47v.

2. Mała wartość, brak zalet i zasług (32) :

a. O ludziach (30) :

W przeciwstawieniu: »niegodność ... godność« (1): będełi wam powiadał o godnych/ rozgniewam niegodne [...]. (–) ktorzy będałi mieć rozum/ podziękuiąc zá to/ iż iem z niegodności drogę do godności vkażełz. OrzRozm Pv.

a. O człowieku wobec Boga [w tym czyja (26): pron poss (21), G sb (5)] (28) : *Wyłtępek łwoy á niegodnołć łwą przekłáda prorok RejPs 35v; Przypominánie niegodności człowieczeńftwá krewkye^g LubPs Fv marg, T marg, X2 marg, aa5v marg, cc2 marg; BielKron 181v; RejAp 50v; A ona iż [...] wyznawała niegodność łwoię/ y przyrownała fie ku łczeniućiu/ wyznawaíac pogańftwo łwoie/ á włzákoż ták rozumiała być hoyne miłofierdzie iego RejPos 76; A ták ty choć znałz w łobie niegodność łwoię/ nie wátp nic w tym Panu łwoim RejPos 113, 14, 76, 177, 202, 228v; WujJud 104v; Nie pátrzná má niegodnołć/ lecz dlá twey lutości/ Ráčzná mi fię dáć w dziedźictwo GrabowSet Q4, C, T3; Płuiiec mi ferce y zágradza drogę niegodnołć moiá do ciebie LatHar 219, 67, 213, 214, 248, 327; WujNT 89.*

W połączeniu szeregowym (1): Zábawże fię/ chociaż krotko/ [...] ná oplákaniu niepotężności / oziębłości/ y niegodności twey LatHar 190.

W charakterystycznych połączeniach: niegodność człowieka (człowieczeństwa) (4); dotknięcie niegodności, oplakanie, przypominanie, uważanie, wyzna(wa)nie (6); baczyć do siebie niegodność, poznawać (uznać) (2), wyzna(wa)ć (4); patrzeć na niegodność.

Szereg: »nikczemność a niegodność« (1): Dayże nam náłz włzechmogący Pánie/ ábyśmy vmieli poznawać ty niktczemności á niegodności łwe RejPos 48.

β. Niskie pochodzenie (1) :

W przeciwstawieniu: »niegodność ... slachetność« (4): Działeczki ieśliż z pocziwym życiem máią wychowanie/ tedy niegodność rodziców íwych zatrą: A ieśliż działeczki w íwey woley y wnieumiejętności nádetyimi będą/ íláchetność narodu íwego ószpeczą. *BibRadz Eccli 22/8.*

b. *O tekście [czego] (2)* : Prává ktore máią/ w Tálmućie íą nieíláchetne [...] / opuścizam ie tu dla ich niegodności *BielKron 465v.*

W połączeniu szeregowym (1): Wiele íeft inych plotek píano v nich w Tálmućie ktore tu opuścizam/ dla ich niegodności y bluźnierctwá/ y niepodobieńctwá. *BielKron 464.*

3. *Niezdatność, brak cech potrzebnych na danym stanowisku, w danej sytuacji; indignitas Mącz, Modrz, Cn (13)* : Przeto gdyby mu kto co [= małżeństwo] raíl/ wymawyác íe nyegodnoścą będzie [...] . Wyęc czemuś to ták? do żony nyema godności áni lat/ á do miłofnice wílytkyego mu yeft doftátek/ thám ma godność y látá. *GliczKsiąż 08v; Tárquinius [...]* vczyńił rzecz dlugą przed Senatem/ co zá niegodność do niego baczyli/ íz imo ón práwego krolewicá dáli bráńcowi krolestwo *BielKron 103v; Mącz 89a; ModrzBaz 99v; SkarŻyw 201.*

niegodność k(u) czemu (3): A kthoby świádkowi íáką niegodność ku świádczeniu zádał/ tákíey ma zárazem dowodzić. *GroicPorz x2, A3; Słyżąc Dawid íz krol Saul obiecał corę íwoię dáć temu ktoby Goliáthá zábił/ [...] pokuśił íe ón/ á w tym go brácia karáli/ [...] przypíuiąc mu niegodność ktemu. BielKron 65v.*

niegodność czyja [w tym: pron poss (3), G pron (1)] (4); *GroicPorz A3*; czemu by teź niepożyteczni Bífkupi/ niepożyteczni Woiewodowie [...] z mieycá niemieli być ruźeni? Ponieważ káżdego z tych niegodność dáleko wiecey ízkodzić może Rzeczypópolitey/ niżli wiela ízołtyfów. *ModrzBaz 99; SkarŻyw 290; Moyześz ták íię dlugo z Pánem Bogiem o to vmawia/ wyprałzáiąc íię z tákíego vrzędu. Ieremiaśz tákże íię trudności boiác/ y niegodność íwoię vwaźaiąc/ wymawia SkarKaz 241a.*

W charakterystycznych połączeniach: niegodność [do kogo] baczyć (2), przekładać, przycytawać, przypisować, uważać, zadać; wymawiać się niegodnością.

a. *Brak przygotowania odpowiedniego do okoliczności [czyja] (1)* : Pan powieða o tych niebożátkach ízalonych [o pannach nieoględnych *Matth 25*]/ íz biegały y tám y lám/ rádyby były y kupiły y nábyły czymby były podeprzeć mogły oney niegodności íwoiey *RejPos 241.*

b. *teol. Trwała przeszkoda do święceń (1)* : Irregularitas, est impedimentum canonicum, ex institutione canonica, nyegodnoscz, proveniens *BartBydg 77.*

4. *Niestosowność, niewłaściwość (1)* : Indecentia, Niegodność/ Nieślufność *Mącz 79c; [I choćia tym rzecz íwą ogradzaią/ że to przemienienie ítało íię/ aby tak niektorym pogarśíaiącym przypadkom y niegodnościám/ vńzło/ ktore íię łatwie przygodzyc mogą/ kielycha rozlaniem UstKósciel 65v].*

5. *Niegodziwość, niemoralność (4)* : Widząc Kárdynałowie íego zbytki á niegodność/ pośláli do Othoná Niemieckiego krolá/ áby lud Rzymśki wyzwolił od tego niegodnego Papieżá. *BielKron 174; WujJud 261.*

Szeregi: »godność abo niegodność« (1): *MurzNT 66 cf W przen.*

»niegodność a nieuczciwość« (1): tenże Pan Chrístus/ íáko tych síł y dárow íwoich godnym rad vżycza; ták ich niegodnym nie dáie/ y owśzem ie dla niegodności á nieuczciwości karze *WujJud 258v.*

W przeni (1) : A tak dobroci ziemię ku przyięciu łowa bożégó/ łprzełży godności abo niegodności niełędźmy *MurzNT* 66.

6. Zły, niemoralny czyn; *dedecus, flagitium, probrum Cn* (1) :

Szereg: »upadek a niegodność« (1): á nie śmiełz łie przyłtąpić prze łthrách vpadkow łwoich á niegodności łwoich/ bliłko do niego *RejPos* 183v.

Synonimy: **3.** niedostojność, *nikczemność*; **5.** *niecność, niecnota, wszeteczeństwo, złość*; **6.** *niecnota, nieprawość, występ, występpek, zbytek, złość*.

Cf **GODNOŚĆ**

MM